

Nr 1/2019

**NEWSLETTER
JUBILEUSZOWY**

WYDANIE SPECJALNE

1
NUMER!
MARZEC 2019

**Marszałek Józef Piłsudski Fundator i Patron
Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego
Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie**

RÓŻNE POKOLENIA, TA SAMA PASJA!

WSTĘP DO NEWSLETTERA

Szanowni Państwo! Drodzy Czytelnicy!

W 2019 roku obchodzimy jubileusz 90-lecia działalności Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie. Głównym celem przyświecającym obchodom jubileuszu jest pokazanie historii, różnorodności oraz bogatego dorobku dydaktycznego, naukowego i organizacyjnego naszej Akademii.

Oddajemy w Państwa ręce pierwszy numer newslettera, czyli biuletynu jubileuszowego, który będzie serią dwunastu publikacji przedstawiających różne aspekty działalności Uczelni i jej losy od roku 1929 do czasów współczesnych. Pragniemy Państwu przybliżyć dzieje i dorobek AWF Warszawa, sylwetki Dyrektorów i Rektorów oraz najwybitniejszych profesorów i pracowników Uczelni.

W syntetycznej formie przedstawimy sylwetkę naszego wybitnego Patrona Marszałka Józefa Piłsudskiego, architekturę i infrastrukturę pięknego kampusu Akademii. Nie zabraknie także informacji o jednostkach Uczelni, osiągnięciach naukowych oraz wybitnych absolwentach i sportowcach. Pokażemy jak ważną pozycję w kraju i na świecie zajmuje Akademia, ale także nie zapomnimy o życiu codziennym naszej społeczności akademickiej.

Kolejne wydania Newslettera jubileuszowego ukazywać się będą co miesiąc. Mamy nadzieję, że tematyka spotka się z życzliwym przyjęciem z Państwa strony, a wszystkie wydania wzbudzą zainteresowanie.

Serdecznie zachęcamy do lektury jubileuszowego biuletynu.

Przewodniczący Komitetu Programowego obchodów jubileuszu 90-lecia
Dr hab. Michał Lenartowicz, prof. AWF z Zespołem Redakcji

SŁOWO OD REKTORA

Szanowni Państwo,

Rok 2019
będzie szczególnie
dla Akademii
Wychowania
Fizycznego Józefa
Piłsudskiego w Warszawie.

29 listopada 1929 roku z inicjatywy Marszałka Józefa Piłsudskiego powstał Centralny Instytut Wychowania Fizycznego w Warszawie, przekształcony w 1938 roku w Akademię Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego. Zatem 29 listopada 2019 roku rozpoczniemy jubileusz 90-lecia Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego. Uczelni, z którą przez 9 dekad swojego istnienia było związanych 18 pokoleń studentów, ponad 50 tysięcy absolwentów i kilka nowych pokoleń pracowników. Był to okres ogromnego wysiłku, nie tylko kolejnych rektorów i dziekanów, ale także kadry naukowo – dydaktycznej, administracyjnej, a przede wszystkim studentów i absolwentów.

Już dziś zapraszam wszystkich Państwa do czynnego udziału w wydarzeniach jubileuszowych, którymi chcemy ukazywać rolę i znaczenie naszej uczelni w przestrzeni publicznej. Będą to m.in.: konferencje naukowe, sympozja, publikacje, wystawy i imprezy

sportowo – kulturalne. Pragniemy tym podkreślać, że zarówno 90 lat temu - jaki i dzisiaj Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego to uczelnia wysokospecjalistyczna, służąca człowiekowi na wszystkich etapach życia.

Każdego roku wielu znamienitych absolwentów opuszcza mury naszej Uczelni z dyplomem pedagoga, trenera, instruktora, fizjoterapeuty, pielęgniarza, kosmetologa i specjalisty terapii zajęciowej.

Nasi absolwenci pełnią dziś, tak samo jak kiedyś, bardzo odpowiedzialne role. Troszczą się bowiem o kondycję psychofizyczną dzieci, dorosłych i osób starszych. Trend zdrowego stylu życia i korzystnego wyglądu otwiera zaś przed nimi kolejne perspektywy zawodowe. Dzięki doskonałemu wykształceniu wszyscy nasi absolwenci mają zagwarantowany dobry start na rynku pracy w Polsce, w Europie i na świecie.

Zapraszam do wspólnego świętowania jubileuszu 90-lecia Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego, bo praca na rzecz uczelni o tak bogatej historii to wielki zaszczyt i honor.

dr hab. prof. AWF
Andrzej Mastalerz

Józef Piłsudski

(1867–1935)

Józef Piłsudski był wielkim rzecznikiem kultury fizycznej, protektorem polskiego sportu i ruchu olimpijskiego. Zainteresowanie wychowaniem fizycznym i sportem wynikało z Jego filozofii czynu: z dbałości o wychowanie, zdrowie fizyczne i moralne dzieci i młodzieży; z troski o dobro, trwałość i obronność państwa.

Uważał, że **„bez wychowania fizycznego nie może być mowy o pełnej i celowej pracy wychowawczej – o wychowaniu silnych i zwartych charakterów”**. Pragnął, **„aby kultura i ciężka fizyczna młodego pokolenia znalazła swe racjonalne rozwiązanie w ogólnej pracy wychowawczej... Wychowanie fizyczne człowieka nie może mieć celu innego, jak używanie swego organizmu, swej fizycznej konstrukcji dla celów postawionych wyżej”**.

Wiele uwagi poświęcał Józef Piłsudski sprawie realizowania programu wychowania fizycznego w szkole. Wskazywał na konieczność indywidualnego nauczania i wychowania uczniów. Program wychowania fizycznego musi uwzględniać możliwości i nastawienie wychowanków w kolejnych fazach rozwoju psychofizycznego oraz dostosować odmienne formy zajęć i ćwiczeń dla chłopców i dla dziewcząt, przede wszystkim dla młodych dzieci.

Wielkie znaczenie przypisywał wychowaniu fizycznemu młodzieży akademickiej. Z inspiracji Marszałka powołano Komisję dla sprawy organizacji wychowania fizycznego szkół wyższych. Zależało Mu na bezpośredniej kontynuacji w szkolnictwie wyższym wychowania fizycznego obowiązującego

Potwierdzeniem uznania ważności kultury fizycznej były działania Marszałka; formułowanie koncepcji i postulatów, zgłaszanie inicjatyw, wydawanie poleceń i wytycznych swoim współpracownikom, patronowanie wielu akcjom i przedsięwzięciom w dziedzinie wychowania fizycznego i sportu, a przede wszystkim powołanie w 1927 r roku instytucji państwowych kultury fizycznej. W ten sposób Marszałek wyznaczył kulturze fizycznej znaczące miejsce w polityce społecznej państwa polskiego.

Pisał, że **„w dziedzinie kultury fizycznej pewne zadania musi wziąć na siebie państwo, a więc szkoła i wojsko, reszta pracy przypadnie w udziale samorządom, organizacjom społecznym i związkom sportowym.”**

„Aby całą tę pracę uruchomić należy powołać do życia organizację, której w państwie nie ma. To będzie wasze zadanie – mówił do J. Ulrycha – taką organizację przygotować. Pan musi występować i działać w imieniu trzech ministrów: wojny, oświaty i spraw wewnętrznych, a ci trzej ministrowie muszą na pańską nominację wyrazić zgodę. Bez ich zgody nie mógłbym pana do tej pracy powołać. Minister oświaty będzie musiał sam stworzyć swój własny aparat kierowniczy, a wojsko, o ile jest to możliwe, winno okazać mu swoją pomoc. Praca, szeroko rozplanowana, obejmująca całe państwo, wymagać będzie pomocy ministra spraw wewnętrznych, któremu najłatwiej będzie apelować do samorządów o tereny sportowe”.

„Tereny dla akcji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego muszą być darowane; środki państwa na kupno tych terenów okazałyby się niewystarczające. Całość zagadnienia wymaga budżetu, który będę się starał przeprowadzić na posiedzeniu Rady Ministrów”.

W 1927 r. powołano przy Ministrze Spraw Wojskowych Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego oraz Radę Naukową Wychowania Fizycznego. Na rolę i znaczenie tej Rady kładł Marszałek szczególny nacisk. Podkreślał, że wychowanie fizyczne musi się znajdować pod opieką nauki, a lekarzy w szczególności. Interesował się składem osobowym Rady. Przewodniczył jej obradom i brał udział w dyskusjach, stawiał wnioski i poddawał Radzie do rozważenia problemy, wynikające ze swoich obserwacji.

Szczególną uwagę przywiązywał Józef Piłsudski do sprawy kształcenia nauczycieli i instruktorów wychowania fizycznego i sportu, dostrzegając, iż stanowią oni główne ogniwo i czynnik w krzewieniu i rozwoju kultury fizycznej w Polsce. Dlatego stał się tak wielkim rzecznikiem powołania w Warszawie Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego, jego fundatorem i patronem.

Myśl stworzenia specjalnej uczelni wychowania fizycznego w Warszawie nurtowała od dawna i wyrastała z tradycji i działalności instytucji kształcących specjalistów w dziedzinie wychowania fizycznego już od pierwszych lat XX stulecia, przede wszystkim takich, jak Warszawska Szkoła Gimnastyki Szwedzkiej i Masażu Heleny Kuczalskiej oraz kursy instruktorskie prowadzone przez Władysława Ryszarda Kozłowskiego w Ogrodach Gier i Zabaw Ruchowych im. Wilhelma Elisa Raua. W tych instytucjach oraz pod wpływem doświadczeń kursów dla kandydatów na nauczycieli gimnastyki organizowanych przez Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”, a przede wszystkim działalności kursów na Uniwersytecie Jagiellońskim organizowanych od 1895 roku przez prof. Henryka Jordana rodziły się idee i kształtowało się grono nauczycieli i lekarzy, którzy w trosce o zdrowie i rozwój fizyczny młodego, polskiego pokolenia podjęli już przed 1914 r. – a w Polsce Odrodzonej zintensyfikowali – swe starania o powołanie w Warszawie wyższej uczelni wychowania fizycznego. Z tego grona wywodzili się i symbolizują go zarówno dr Władysław Świątopełk - Zawadzki, twórca i kierownik Państwowego Instytutu Wychowania Fizycznego, jak również płk dr Władysław Osmolski, projektodawca, organizator i pierwszy dyrektor Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego.

Koncepcje i zamierzenia środowisk pedagogiczno- lekarskich, zmierzające do kształcenia wychowawców fizycznych na poziomie wyższym, znalazły wraz w postanowieniach i uchwałach zjazdów oświatowych, lekarskich i sportowych u progu niepodległości.

Potrzebę powołania w Warszawie Uczelni szczególnie mocno podniósł Sejm Nauczycielski w 1919 r. W jego uchwałach czytamy m. in.: **„Zjazd uznaje, że przy każdym uniwersytecie powinno być utworzone studium wychowania fizycznego, oparte o osobną katedrę wychowania fizycznego, a w stolicy państwa powinien powstać główny instytut wychowania fizycznego celem kształcenia kierowników wychowania fizycznego. Kierownicy ci powinni, co do poziomu wykształcenia i stanowiska, stać na równi z innymi nauczycielami”**. Te działania zyskiwały wsparcie kół wojskowych, które w 1921 r. utworzyły w Poznaniu Centralną Wojskową Szkołę Gimnastyki i Sportów. W połowie września 1925 r. powstał w Warszawie 2- letni Państwowy Instytut Wychowania Fizycznego. Ale uczelnia ta nie posiadała własnych obiektów i urządzeń sportowych.

Równocześnie we władzach wojskowych kształtowały się plany powołania w Warszawie Instytutu Wychowania Fizycznego. **„Rozumieją to dobrze władze wojskowe”** – pisał w 1925 r. tygodnik „Stadjon” – **„i nie poprzestając na tym, co zrobiono dotychczas, aby zapewnić akcji przysposobienia wojskowego rozumnych i zamiłowanych wychowawców”** – wysuwają propozycję założenia **„narodowego instytutu wychowania fizycznego w Warszawie”**. Tak więc zarówno z kół wojskowych, jak i ze środowisk pedagogiczno-lekarskich, płynęły wnioski, życzenia, a można nawet powiedzieć żądania utworzenia w Warszawie Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego. Sprzyjające warunki do zbudowania takiej uczelni zaistniały w 1927 r.

15 lutego 1927 r. na pierwszym posiedzeniu Rady Naukowej Wychowania Fizycznego, której osobiście przewodniczył Marszałek Józef Piłsudski, propozycję połączenia Państwowego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie z Centralną Wojskową Szkołą Gimnastyki i Sportów w Poznaniu zgłosił płk dr Władysław Osmolski w referacie **„Kształcenie kierowników wychowania fizycznego oraz powołanie i organizacja Państwowego Instytutu Wychowania Fizycznego”**.

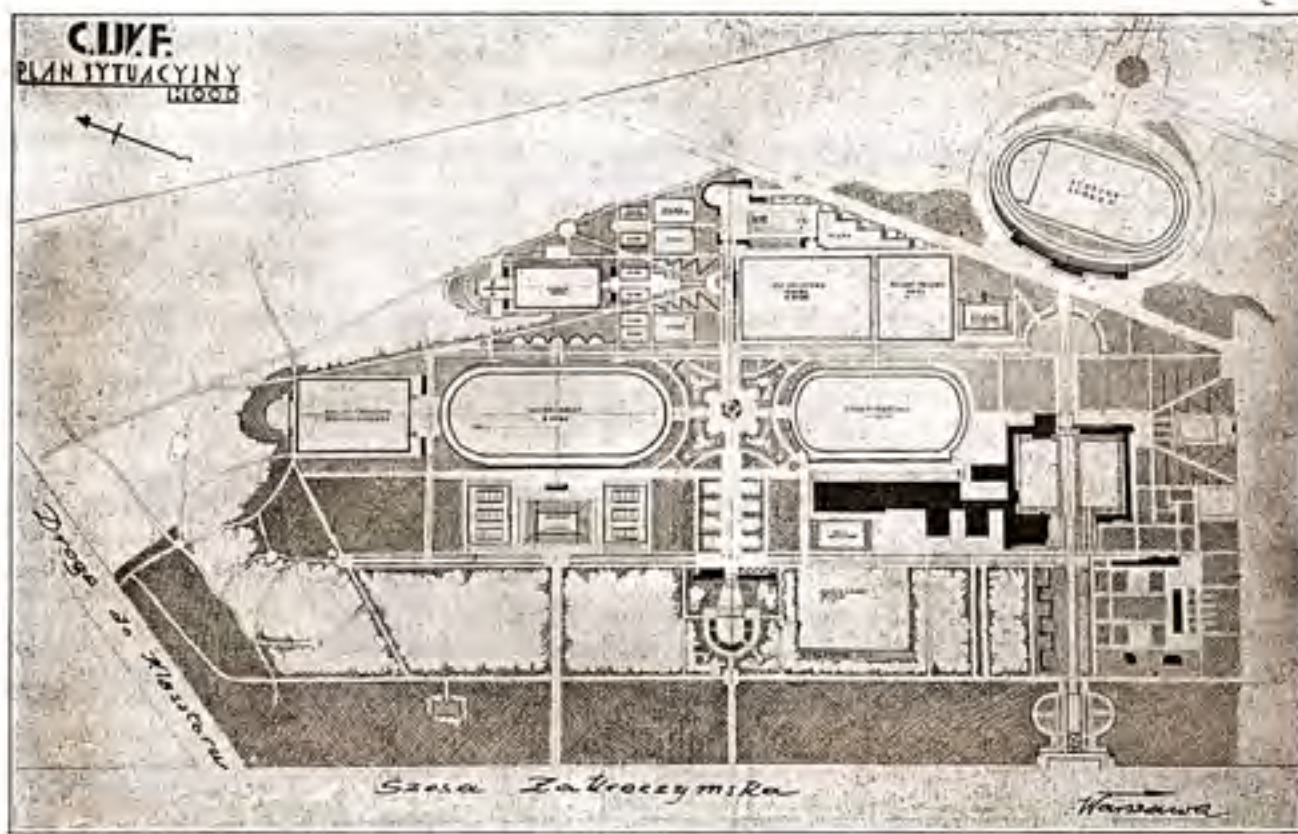

Pierwsze posiedzenie Rady Naukowej Wychowania Fizycznego. Fot. NAC

Doceniając w pełni znaczenie działających już Studiów Wychowania Fizycznego przy Uniwersytecie Poznańskim i Uniwersytecie Jagiellońskim, uzasadniał konieczność powołania w Warszawie wyższej uczelni specjalnej, nie związanej z uniwersytetem – instytutu kształcącego nauczycieli wychowania fizycznego i instruktorów sportowych dla szkół i dla wojska. Za utworzeniem CIWF przemawiały bowiem pilne potrzeby wychowania fizycznego i sportu w szkole oraz w wojsku, a jego budowa znalazła we władzach wojskowych i w osobie Marszałka Józefa Piłsudskiego wielkiego protektora.

Według relacji dyr. PUWFIPW płk. Juliusza Ulrycha w listopadzie 1927 r. odbywała się u Marszałka Józefa Piłsudskiego narada z udziałem Ministra Spraw Wewnętrznych oraz Wyznań religijnych i Oświecenia Publicznego, I wiceministra Spraw Wojskowych, dyrektora Państwowego Urzędu WF i PW i innych osób. Marszałek zakomunikował, że budżet państwa wykazuje nadwyżkę i że można by coś uszczknąć dla wychowania fizycznego. „**Gdy uradowany** – pisze płk Juliusz Ulrych – **wymówiłem jedno słowo – instytut – Marszałek powiedział: Właśnie... Niech pan zacznie nad tym pracować**”. Z chwilą uzyskania poparcia Marszałka płk. J. Ulrych z właściwą sobie energią zabrał się do dzieła i wkrótce potem powołany został komitet budowy Instytutu.

Centralny Instytut Wychowania Fizycznego – plan sytuacyjny.

Reprodukcja z „Wychowania Fizycznego” 1929, nr 1.

Komitet ten, składający się z wybitnych osobowości i entuzjastów usankcjonowanej idei budowy Instytutu, zabrał się z taką energią do pracy, że w początku czerwca 1928 r. wykonane zostały prace wstępne; zatwierdzono projekt budowy, przygotowany przez inż. arch. Edgara Norwertha i zorganizowano kierownictwo budowy, na czele którego stanął inż. Maksymilian Dudryk. 23 czerwca tegoż roku położono pierwszą cegłę pod budowę Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego. 2 grudnia 1928 roku wmurowano akt erekcyjny oraz tablicę upamiętniającą 10-lecie Polski Niepodległej i w takim tempie prowadzono roboty, że w listopadzie 1929 r. można było rozpocząć zajęcia dydaktyczne na I roku studiów.

Wzrostu na chwałę, Ojczyźnie na pożytek

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Profesor Doktor Ignacy Mościcki.
Przez Rady Ministrów Profesor Doktor Kazimierz Bartel, Pierwszy Marszałek Polski Józef Piłsudski, Minister Spraw Wewnętrznych Generał Brygady Doktor Feliks Sławoj Składkowski, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Doktor Kazimierz Świątalski, Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy Inżynier Zygmunt Stomilński, Dyrektor Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego Podpułkownik Sztabu Generalnego Juliusz Ulrych.

W Roku Pańskim tysiąc dziewięćset dwudziestego ósmego, a istnienia odrodzonej Rzeczypospolitej Polskiej dziesiątego wzniesiono w Stolicy Państwa na Białanach gmach Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego

Wierzącą cegłę pod budowę gmachu położono dnia 23 czerwca, niniejszy akt erekcyjny ku wiecznej rzeczy pamiętce wmurowano przy poświęceniu tablicy pamiątkowej dnia 2-go grudnia.

W dniu poświęcenia tablicy dokonał J. Eminencja Biskup polowy ks. Doktor Stanisław Fall.

Do Komitetu Budowy należeli: Przewodniczący: Minister Spraw Wewnętrznych Generał Brygady Doktor Feliks Sławoj Składkowski, Zastępca Przewodniczącego: Zastępca Przewodniczącego Rady Naukowej Wychowania Fizycznego, Szef Departamentu Sanitarnego Ministerstwa Spraw Wojskowych Generał brygady D^o Stanisław Rouppert, Celonkowie: Delegat Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Naczelnik Wydziału Wychowania Fizycznego i Higieny Szkolnej Podpułkownik Sztabu Generalnego Władysław Klitński, Delegat Ministra Robót Publicznych, Naczelnik Wydziału Budownictwa Inżynier Jan Kudelski, Dyrektor Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego Podpułkownik Sztabu Generalnego Juliusz Ulrych, Dyrektor Departamentu Budownictwa Ministerstwa Spraw Wojskowych Inżynier Zygmunt Wielinski.

Autorem projektu był Inżynier Architekt Edgar Norwerth, Kierownikiem Budowy Inżynier Maksymilian Dudryk.

Wierzącą w trosce o dobro powszechne niech ta uczelnia będzie ostoją zdrowia i cięższy Narodu.

Niech wychodzące z niej wciąż nowe zastępy nauczycieli i instruktorów rozwijają w młodych pokoleniach siły i hart, które dadzą przyszłości swobodę ducha, chęć i zapał do podejmowania najcięższych prac, pokonywania przeciwności, zwyciężania współzawodników.

I niech myśl i wola fundatorów potężnie przechowa mieszkanie w późne wieki.

Mościcki
Bartel
Piłsudski
Składkowski
Świątalski
Stomilński
Ulrych
Fall
Kleitński
Kudelski
Wielinski
Norwerth
Dudryk
Kierownik
Budowy
Inżynier
Maksymilian
Dudryk
Zastępca
Przewodniczącego
Rady
Naukowej
Wychowania
Fizycznego
Szef
Departamentu
Sanitarnego
Ministerstwa
Spraw
Wojskowych
Generał
brygady
D^o
Stanisław
Rouppert
Delegat
Ministra
Wyznań
Religijnych
i
Oświecenia
Publicznego
Naczelnik
Wydziału
Wychowania
Fizycznego
i
Higieny
Szkolnej
Podpułkownik
Sztabu
Generalnego
Władysław
Kleitński
Delegat
Ministra
Robót
Publicznych
Naczelnik
Wydziału
Budownictwa
Inżynier
Jan
Kudelski
Dyrektor
Państwowego
Urzędu
Wychowania
Fizycznego
i
Przystosowania
Wojskowego
Podpułkownik
Sztabu
Generalnego
Juliusz
Ulrych
Dyrektor
Departamentu
Budownictwa
Ministerstwa
Spraw
Wojskowych
Inżynier
Zygmunt
Wielinski

Akt erekcyjny CIWF. Fot. Archiwum AWF Warszawa

„5 listopada 1929 r. – czytamy w sprawozdaniu CIWF – w niewykończonych jeszcze należycie murach obecnego Instytutu rozpoczął się pierwszy kurs pod kierownictwem płk. Władysława Osmolskiego, Komendanta Centralnej Wojskowej Szkoły Gimnastyki i Sportów w Poznaniu, która bezpośrednio przedtem przeniesiona została do Warszawy w pełnym swym składzie personalnym wraz z wyposażeniem. Przeniesienie to zostało potwierdzone zarządzeniem z dnia 9 grudnia 1929 r., obowiązującym od dnia 1 stycznia 1930 r. o połączeniu Państwowego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie z Centralną Wojskową Szkołą Gimnastyki i Sportów w Poznaniu. Stanowisko pierwszego dyrektora Instytutu objął wówczas płk dr Osmolski Władysław”. Zarządzenie to, wraz ze statutem CIWF ukazało się 1 marca 1930 r. w „Monitorze Polskim” - z którego pierwsze paragrafy, określające zadania Uczelni, poniżej zamieszczamy.

płk dr Władysław Osmolski
(1883 - 1935)

Fot. Archiwum AWF Warszawa

DZIAŁ URZĘDOWY.

Zarządzenia Władz Naczelnych.

III.

ZARZĄDZENIE

Ministra Spraw Wojskowych i Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych
z dnia 9 grudnia 1929 r.

w sprawie połączenia Państwowego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie i Centralnej Szkoły Wychowania Fizycznego w Poznaniu w jeden zakład kadrowy pod nazwą Centralny Instytut Wychowania Fizycznego w Warszawie na Bielanach.

§ 1. Zarządza się połączenie Państwowego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie, utworzonego rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 3-go września 1927 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1927 r. Nr. 12, poz. 205) i Centralnej Szkoły Wychowania Fizycznego w Poznaniu, utworzonej rozkazem Ministra Spraw Wojskowych z dnia 25 stycznia 1921 roku (Dz. Rozk. M. S. Wojsk. Nr. 3, poz. 43), w jeden zakład kadrowy pod nazwą „Centralny Instytut Wychowania Fizycznego w Warszawie na Bielanach”.

§ 2. Zakończona się zabawy do organizacji rozporządzenia „Statut Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie na Bielanach”.

§ 3. Zarządzenia szczegółowe wydane Ministrem Spraw Wojskowych, oraz Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego każdy w własnym zakresie działania, po porozumieniu co do postanowienia między głównymi szkołami Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego na Bielanach.

§ 4. Zarządzenie niniejsze obowiązuje z dnia 1 stycznia 1930 roku.

Minister Spraw Wojskowych:
[—] J. Piłsudski.

Minister Spraw Wewnętrznych:
[—] Sławoj Skłodowski.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
[—] S. Czerwinski.

STATUT

Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego
w Warszawie na Bielanach.

§ 1.

Centralny Instytut Wychowania Fizycznego podlega pod kierownictwem Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przemocownictwa Wojskowego Ministrowi Spraw Wojskowych.

Minister Spraw Wojskowych wykonuje swą władzę zwierzchnią nad Centralnym Instytutem Wychowania Fizycznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z wyjątkiem spraw dotyczących tylko wykładu w klasach wykładowych i zarządzenia samodzielnego.

§ 2.

Zadaniem Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego jest:

- a) wykształcanie i kształcenie instruktorów i all kierowniczych dla potrzeb wychowania fizycznego w szkołach w wywiadach w instytucjach samodzielnych samorządowych i społecznych.
- b) doskonalenie metody i dydaktyki w zakresie wychowania fizycznego oraz prowadzenie prac naukowych i badań.
- c) kształcenie w specjalnych zakładach wychowania fizycznego, jak gimnastyka, gimnastyka lekcyjna i t. d.

§ 3.

Na czele Instytutu stoi Dyrektor o odpowiednich kwalifikacjach naukowych odpowiedzialny za kierunek wychowawczy, stosowane metody wykładu i dydaktyki, ładunek programowy, spraw, rozporządzeń i wszelkich władzy zarządczych, statystycznych wychowania i szkolenia.

W zakresie potrzeb administracyjnych i kadrowych Instytutu, może on wytyczać Administracji Instytutu.

Dyrektor jest przedstawicielem Instytutu na zewnątrz i przebiega jego stosunki z władzami państwowymi w Instytucie, oraz z obywatelami.

Dyrektora powołuje Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 4.

Przy Dyrektorze ustala utworzona Rada, złożona z 7 członków, a mianowicie:

- a) 2-ech delegatów Rady Wyższej Wychowania Fizycznego powołanych na czas kadencji Rady Naczelnej Wychowania Fizycznego przez przewodniczącego Rady Naczelnej Wychowania Fizycznego.
- b) 2-ech głównych instruktorów oddziałów szkolnych, wojskowych i cywilnych, ogólnego i głównego instruktora oddziału lekcyjnego.
- c) 3-ego przedstawiciela wydziału nauk przyrodniczych i technicznych, powołanego na stałą radę szkolną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 5.

Do zakresu działania Rady przy Dyrektorze należy:

- a) projektowanie ogólnego planu i programu studiów.
- b) określenie liczby i rodzaju oddziałów oraz wydziałów szkolnych.
- c) projektowanie regulaminów egzaminów.
- d) wnioskowanie na wydalenie słabszych (niek) z Instytutu.
- e) wnioskowanie na dotowanie wydziałów i instruktorów, absolwentów i studentów Instytutu na studia zagraniczne.
- f) opracowywanie wniosków na wyposażenie Instytutu w sprzęt i środki naukowe.
- g) inne sprawy zleżone na Radę przez Dyrektora, o ile nie są zleżone lub opracowane.

Spisem urzędowania Rady określa regulamin wewnętrzny Rady.

§ 6.

Pierwsza inauguracja roku kademickiego w CIWF w dniu 29 listopada 1929 roku, w sali gimnastycznej ówczesnego internatu żeńskiego (dziś sala gimnastyczna nr 3).

Fot. Archwium AWF Warszawa

BIELANY

W Instytucie Wychowania Fizycznego na Bielanych rozpoczęły się ćwiczenia i wykłady. Słowa to byzmią sucho, a jednak dla wielu już zabrzmiały uroczystie. Mimo że Instytut nie jest jeszcze wykończony, mimo że brak wielu urządzeń i pomocy szkolnych, życie tego zakładu rozpoczęło się zamykając jedenastoletni okres walki o nowoczesną, wyposażoną w środki wychowawcze i nauczania szkołę dla kierowniczkó ćwiczeń ruchowych.

Lat 11 właśnie minęło od kursu doskonalącego dla „nauczycieli gimnastyki”, kursu, który w lecie 1918 roku prowadziłem z ramienia świeżo dopiero utworzonego Ministerstwa Oświecenia Publicznego. Potem, zaraz po zdobyciu niepodległości, władze powołały do życia: Wojskową Szkołę Gimnastyki i Sportów w Poznaniu, Państwowy Instytut Wych. Fiz. w Warszawie oraz Studja W. F. przy uniwersytetach poznańskim i krakowskim, które za wyjątkiem wojskowej szkoły jeszcze najlepiej wyposażonej — wiodły żywot ubogi, cierpiąc dotkliwie z powodu braku odpowiednich pomieszczeń, terenów, a nawet fachowych sił do prowadzenia wykładów i ćwiczeń praktycznych.

Stan ten był przedmiotem głębokiej troski ze strony osób skupiających się dookoła sprawy odrodzenia narodu przez wychowanie fizyczne. Wiemy, ile atramentu i farby drukarskiej zużyto, ile gorących słów wypowiedziano w Polsce już niepodległej, przedstawiając konieczność stworzenia choć jednej Szkoły dysponującej koniecznymi środkami wykonawczymi.

Więsz o ten, że sprawą nam drogą zainteresował się sam Marszałek Piłsudski, że znalazł i przesunął na ten cel poważne fundusze — zabrzmiała jak tryumfalna pieśń fanfar. Dziś w ciszy i głębokim skupieniu, a zarazem z obliczami jaśniejącymi radością spora garstka młodzieży

wstępuje w mury uczelni bieląńskiej o ilei szczęśliwsza od swych poprzedników, bo mająca gdzie i od kogo się uczyć, mogąca się ponadto wychowywać, tak aby godnie reprezentować zawód kierownika ćwiczeń ruchowych i w szkole i w klubie sportowym. Zawód to ani łatwy ani prosty. Dzisiejszy nasz uczeń ma za lat parę rzeźbić kształt zewnętrzny powierzonoj mu młodzieży, zaprawić charakter, a zarazem mieć radość i szlachetne obyczaje do środowisk młodych. Na to niedość mieć prowadzić gimnastykę, ani urządzać zawody sportowe. Ażeby z ćwiczeń fizycznych wycisnąć ich wartość higieniczną, słyczną i społeczną trzeba być zdrowym optymistą, przyjacielem ludzi i młodzieży, trzeba dużo umieć i wiele potrafić, trzeba promieniać radością Polski i życia.

Takich wychowawców chce i musi produkować Szkoła Bieląńska. Pomna czci dla trudów ołtarnych szeregu pokoleń i wielu współczesnych, którym my dzisiaj zawdzięczamy wolność obywatelską — Szkoła ta wychowywać będzie bojowników o wyzwolenie młodego pokolenia z więzów bezsilności, niezdarności zarówno fizycznej jak psychicznej.

Niedaleko Bielani na Marymoncie była kilkadziesiąt lat temu słynna Szkoła Rolnicza, która wychowała wielu dzielnych rolników-patriotów. Tytuł „Marymontczyk” był tytułem honorowym, który z dumą donoszono aż do nekrologu.

Profesorowie, instruktorzy i słuchacze Szkoły Bieląńskiej wchodzić do murów i na boiska — mają je wypełnić swym duchem, stworzyć treść wewnętrzzną dla już istniejących pięknych form architektonicznych. Oby dla nich i dla innych nazwa „Bieląńczyk” stała się tem, czem był „Marymontczyk” dla łanłych.

W. Osmolski.

Wypowiedź dyrektora CIWF płk dr Władysława Osmolskiego na łamach „Stadjonu” nr 49 z dnia 5 grudnia 1929 r.

Rozpoczęcie działalności CIWF spotkało się nie tylko z entuzjazmem środowisk wychowania fizycznego i sportu, z życzliwym przyjęciem władz państwowych, wojskowych i szkolnych, ale także z powszechnym poparciem szerokich kręgów społecznych Warszawy oraz w skali ogónokrajowej, wnet również na arenie międzynarodowej. Budowa i otwarcie CIWF zostały uznane za jedno z najważniejszych wydarzeń w dziejach kultury fizycznej Polski Odrodzonej.

„Przegląd Sportowy” już 11 grudnia 1929 roku swój obszerny i bogato ilustrowany reportaż z CIWF-u zatytułował „**Polski uniwersytet kultury fizycznej**”. Warto o tym pamiętać.

Tak zaczęły się dzieje Bielańskiej Uczelni i jej rozwój od wojskowej, wyższej, zawodowej szkoły o 2-letnim kursie studiów do dzisiejszej z pełnymi uprawnieniami akademickimi wielowydziałowej i z Filii AWF Warszawa w Białej Podlaskiej, która powstała w 1970 r.

W 1935 r., po śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego z inicjatywy pracowników CIWF i na wniosek Rady Naukowej Wychowania Fizycznego, Uczelni nadano nazwę: Centralny Instytut Wychowania Fizycznego imienia Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, a ustawą z 1938 r. (25.VIII) CIWF został przekształcony w wojskową szkołę akademicką pod nazwą Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie.

III. ROZPORZĄDZENIA CENTRALNYCH WŁADZ PAŃSTWOWYCH.

97.

(Mas. Państw. Nr. 21 z dn. 25.VIII)

Zarządzenie ministra spraw wojskowych i ministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych z dn. 22 maja 1935 r. w sprawie przemianowania Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie na Bielanach na Centralny Instytut Wychowania Fizycznego imienia Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego.

Dla uczczenia Pamięci Zmarłego Marszałka Józefa Piłsudskiego zarządza się przemianować

Centralny Instytut Wychowania Fizycznego w Warszawie na Bielanach na „Centralny Instytut Wychowania Fizycznego imienia Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego”.

Zarządzenie niniejsze obowiązuje z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Spraw Wojskowych
(—) Kasprzycki, gen. bryg.
Minister Wyznań Rel. i Ośw. Publ.
(—) W. Jędrzejewicz
Minister Spraw Wewnętrznych
(—) Zyndram-Kościałkowski

Kierownik Ministerstwa Spraw Wojskowych
(—) Kasprzycki
gen. bryg.

Warszawa, dnia 25 sierpnia 1935 r.

We wstępie zaś do sprawozdania CIWF za rok akademicki 1934/35 napisano: „**Nadanie decyzją Panów Ministrów Spraw Wojskowych, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Spraw Wewnętrznych, spowodowaną wnioskiem Rady Narodowej Wychowania Fizycznego, Centralnemu Instytutowi Wychowania Fizycznego nazwy – Centralny Instytut Wychowania Fizycznego im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, stało się w świadomości tych, komu dane zostało pracować w Instytucie, nie tylko wyrazem dążeń do zamanifestowania hołdu dla Wielkiego Twórcy Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego, ale także podkreśleniem tych zadań i obowiązków, jakie spoczywały i spoczywają na Instytucie, powstanie którego związało się nierozzerwalnie z ideą odrodzenia narodowego i państwowego Rzeczypospolitej Polskiej**”.

Makieta pomnika Marszałka Józefa Piłsudskiego wykonana przez artystę rzeźbiarza A. Karnego na terenie obozu sportów wodnych studentów CIWF w Braławiu w 1935 r., przekazana władzom miasta jako dar naszej Uczelni. Uroczystość odsłonięcia Pomnika przy Starostwie Braławia odbyła się w lipcu 1936 r. przy udziale władz państwowych i samorządowych, studentów i kierownictwa CIWF z dyr. płk. dr. Z. Gilewiczem.

Fot. Archiwum AWF Warszawa

We wrześniu 1935 r. odbył się pierwszy Zjazd Absolwentów CIWF, który uznał konieczność organizowania podobnych Zjazdów dla umocnienia więzi wychowanków z Uczelnią.

I Zjazd Absolwentów CIWF z udziałem wykładowców i dyrektora płk. dr. Z. Gilewicza – wrzesień 1935 r.

Fot. Archiwum AWF Warszawa

Kolejne podstawowe etapy rozwoju Bielańskiej Akademii to przedłużenie studiów do trzyletnich w roku akademickim 1935/1936, zrównanie w 1937 roku praw absolwentów CIWF z absolwentami uniwersytetów i innych wyższych uczelni a w 1938 roku przekształcenie CIWF w wojskową szkołę akademicką pod nazwą Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie oraz nadanie Akademii statutu w 1939 roku i przyznanie prawa do nadawania stopnia magistra wychowania fizycznego absolwentom Uczelni.

488

U S T A W A

z dnia 23 sierpnia 1938 r.

o Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie.

Art. 1. (1) Wyższy zakład naukowo - wychowawczy, powołany do życia wolą Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, jako Centralny Instytut Wychowania Fizycznego w Warszawie, przekształca się na wojskową szkołę akademicką pod nazwą: „Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie.”

(2) Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie posiada osobowość prawną.

(3) Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie będzie w dalszych artykułach nazywana Akademią.

Art. 2. Akademia, utworzona dla pracy nad podstawami fizycznego i rycerskiego wychowania młodego pokolenia w służbie Narodu i Państwa, ma za zadanie:

a) wychowanie i kształcenie nauczycieli i nauczycielek wychowania fizycznego dla potrzeb szkolnictwa oraz kierowników i kierowniczek, instruktorów i instruktorek wychowania fizycznego dla sił zbrojnych, instytucji państwowych, samorządowych i społecznych;

b) kształcenie sił naukowych i specjalistów w poszczególnych działach wychowania fizycznego;

c) prowadzenie prac naukowych i badawczych oraz doskonalenie i pogłębianie metod dydaktycznych i badawczych w dziedzinie wychowania fizycznego i nauk pokrewnych;

d) kształcenie ducha rycerskości;

e) szerzenie idei wychowania fizycznego.

Art. 3. Minister Spraw Wojskowych sprawuje nadzór zwierzchni nad działalnością Akademii w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z wyjątkiem spraw, dotyczących tylko wojska, w których wydaje zarządzenia samodzielnie.

Art. 4. (1) Ustrój Akademii, czas trwania nauki, organizację studiów i egzaminów oraz

prawa i obowiązki słuchaczy określa jej statut. Statut określa również właściwość Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w zakresie nadzoru nad poziomem naukowym szkoły i sposób wykonywania nadzoru.

(2) Statut Akademii nadaje Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 5. Stosunek służbowy niewojskowych profesorów i pomocniczych sił naukowych określa rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 r. o stosunku służbowym profesorów państwowych szkół akademickich i pomocniczych sił naukowych tych szkół (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 76, poz. 551) z tą zmianą, że przewidziane w przepisach tego rozporządzenia uprawnienia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przechodzą na Ministra Spraw Wojskowych, działającego w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na wniosek Ministra Spraw Wojskowych może nadać Akademii w drodze rozporządzenia prawo nadawania stopni naukowych.

Art. 7. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom Spraw Wojskowych oraz Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego każdemu we właściwym mu zakresie działania.

Art. 8. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów: *Stawoj Składkowski*
Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*
Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

W. Świętosławski

*Dyr. płk. dr J. Nadolski odbiera statut AWF (1939 r.), określający Jej zadania i uprawnienia jako uczelni akademickiej.
Fot. Archiwum AWF Warszawa*

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO**

z dnia 28 kwietnia 1939 r.

**w sprawie przyznania Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie
prawa nadawania stopnia magistra wychowania fizycznego.**

Na podstawie art. 6 ustawy z dnia 23 sierpnia 1938 r. o Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie (Dz. U. R. P. Nr 65, poz. 488) zarządzam co następuje:

§ 1. Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie przyznaje się prawo nadawania stopnia magistra wychowa-

nia fizycznego jako niższego stopnia naukowego.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego. *W. Świętosławski*

W Warszawie od 1929 r. działa największa w Polsce uczelnia wychowania fizycznego, nazwana już w dniach swych narodzin, polskim uniwersytetem kultury fizycznej, spełniająca wielorakie funkcje – kształcenia nauczycieli, trenerów, specjalistów rekreacji ruchowej i turystyki oraz rehabilitacji; ośrodka studiów i badań naukowych w dziedzinie kultury fizycznej; ważnego centrum sportu kwalifikowanego i ośrodka upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży Warszawy, Polski i w skali międzynarodowej. Uczelnia od pierwszych dni swej działalności zyskiwała przyjaciół i bardzo pochlebne oceny, a idea jej powołania powszechną aprobatę i wyrazy uznania w kraju i w świecie.

Kierownictwo, pracownicy i absolwenci Bielańskiej Akademii realizują dyrektywę Marszałka Józefa Piłsudskiego – Patrona Uczelni, który mówił, że **„wychowanie fizyczne uczyć ma opanowania organizmu dla celów najwyższych życia indywidualnego i społecznego”**.

Dziś, kontynuując i rozwijając ideę twórców naszej Uczelni, chcemy być wierni zapisanym w akcie erekcyjnym wskazaniom: **„Poczęta w trosce o dobro powszechne ta uczelnia niech będzie ostoją zdrowia i tężyzny Narodu. Niech wychodzące z niej wciąż nowe zastępy nauczycieli i instruktorów rozwijają w młodych pokoleniach siły i hart, które dadzą w przyszłości swobodę ducha, chęć i zapął do podejmowania najcięższych prac, pokonywania przeciwności, zwyciężania współzawodników. I niech myśl i wolę fundatorów potomność przechowa nieskazane w późne wieki”**.

Poglądy Józefa Piłsudskiego na rolę i znaczenie kultury fizycznej oraz Jego zaangażowanie w powołanie i rozwój naszej Uczelni doczekały się omówienia w licznych pracach i publikacjach. Podajemy tu tylko kilka wybranych pozycji, w których znajdują się również bogate zestawy źródeł, opracowań i fotografii, przedstawiających i obrazujących działalność Marszałka w dziedzinie wychowania fizycznego i sportu.

J. Ulrych, *Wychowanie fizyczne i przysposobienie wojskowe. Założenia i wytyczne Marszałaka Józefa Piłsudskiego*, „Niepodległość” 1958, t. VI

Marszałek Józef Piłsudski Patron Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie. Pod red. K. Hądzela. Warszawa 1998

D. Dudek, *Józef Piłsudski wobec problemów kultury fizycznej (1910-1935)*. Kraków 2004; *Tenże, Józef Piłsudski protektor polskiego sportu i ruchu olimpijskiego. Patron AWF w Warszawie*. Warszawa 2005 i 2018.

Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie 1929/30-2009/2010. Księga pamiątkowa, pod red. K. Hądzela i K. Zuchory. Warszawa 2010

W. Dorcz, *Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie. Przewodnik*. Warszawa 2015.

Polecamy i zachęcamy do lektury.

Opracował: Kajetan Hądzela, wybór ilustracji Ewa Bujalska

*Makieta CIWF - E. Norwerth
Fot. Archiwum AWF Warszawa*

*AWF z lotu ptaka
Fot. Z. Dubiel*

Copyright by Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie. Wszystkie prawa zastrzeżone.
Przedruk i reprodukcje w jakiegokolwiek postaci całości lub części bez pisemnej zgody wydawcy zabronione.
Opracowane na podstawie oryginalnych tekstów dostarczonych przez Autorów

NEWSLETTER JUBILEUSZOWY WYDANIE SPECJALNE

DO ZOBACZENIA ZA MIESIĄC!

www.awf.edu.pl